

PATRIA

Heeft u zich ook wel eens afgevraagd waarom er aan het eind van de Ceintuurbaan zo'n rare slinger in de weg zit? Waar zelfs de Tomtom geen raad mee weet? Wie zich verdiept in de geschiedenis van Patria ontdekt dat het niet altijd zo geweest is. Patria is het hoge gebouw aan het eind van de Ceintuurbaan. Het is daar pas in 1970 neergezet, maar heeft toch al een veelbewogen geschiedenis. Binnenkort krijgt het weer een nieuwe bestemming.

Nol Verhagen

Joods bejaardencentrum Het Gooi

In 1968 liggen op het gemeentehuis van Bussum tekeningen ter inzage van architectenbureau Verbruggen en Goldschmidt uit Amsterdam voor het Joods Bejaardencentrum 'Het Gooi'. Het gebouw moet tien verdiepingen krijgen en plaats bieden aan 148 bejaarden. Ook komen er twaalf personeelskamers, boven de op de begane grond geplande recreatieruimte. Ook aan een koosjere keuken en een kleine synagoge is gedacht: het gebouw is immers bestemd voor joodse bejaarden. Om de bouw mogelijk te maken moet wel even de Ceintuurbaan worden verlegd...

Het plan voor het centrum wordt met gezwinde spoed gerealiseerd: in augustus 1969 wordt de grond (die van de gemeente is) verkocht en al op 10 februari 1970 wordt de eerste steen gelegd. Voor de opening in 1972 komt zelfs de Commissaris der Koningin naar Bussum. Hij wordt vergezeld door de burgemeesters van Bussum en Naarden. De Israëlitische Gemeente te Bussum is immers in zekere zin de erfgename van de Joodse Gemeente van Naarden, die teruggaat tot begin 18e eeuw. Bij de opening worden zowel het Nederlandse als het Israëlitische volkslied ten gehore gebracht en worden de vlaggen van beide naties ontrol, 'een fascinerend gebeuren dat in grote

stilte door allen werd gevolgd'[1]. Een joods bejaardencentrum was in die tijd overigens best bijzonder: er waren maar twee andere centra, in Amsterdam en in Den Haag.

Verbouwen. Of toch maar niet...?

In 1995 wordt het gebouw ingrijpend verbouwd. Althans, dat is het plan. De normen voor bejaardenvoorzieningen zijn zodanig veranderd dat de kleine appartementen niet meer volstaan. De bestaande appartementen zullen worden samengevoegd tot grotere units en de 'zusterwoningen' worden heringericht als bejaardenwoningen. Het aantal bewoners gaat terug van 107 naar 62. De bewoners moeten tijdelijk verhuizen naar noodwoningen. Maar al gauw begint men aan de plannen te twijfelen: de op dat moment beschikbare kamers zijn structureel onderbezet, zeker als de belangstelling van joodse bejaarden uit Amsterdam na de verhuizing van het Amsterdamse centrum naar Buitenveldert sterk terugloopt. De voorintekening voor de nieuwe woningen stagneert dan ook. Halverwege 1995 besluit het bestuur van het Joods Bejaardencentrum Het Gooi de verbouwing af te blazen en het bejaardencentrum te sluiten! De noodwoningen die al bij het hoofdgebouw zijn geplaatst, worden uiteindelijk nooit in gebruik genomen. Het grootste deel van de 52 resterende bewoners wordt overgeplaatst naar de centra in Amsterdam en Den Haag.

Patria: van joods naar Indisch

Hoewel men aanvankelijk verwacht dat het gebouw niet weer een verzorgingstehuis wordt en hoewel al snel gesproken wordt over herbestemming voor jongerenhuisvesting, gaat het gebouw uiteindelijk voor 4.1 miljoen gulden naar het bejaardencentrum Patria, dat in Baarn gehuisvest is in een gebouw dat eveneens niet meer aan de eisen des tijds voldoet. De verbouwingsplannen

van Het Gooi worden alsnog vrijwel ongewijzigd uitgevoerd. Eind 1997 vindt de verhuizing plaats. De joodse bewoners worden opgevolgd door Indische Nederlanders, de doelgroep van Patria. Waar voorheen koosjer werd gekookt, regeert nu de Indische keuken. Wieteke van Dort (wie kent haar nog?) verzorgt als Tante Lien de heropening van het gebouw.

In 2000 worden de 13 aanleunwoningen die bij het complex horen verkocht aan de Stichting Atrium. Hoewel de woningen nog steeds bestemd blijven voor bewoners met

te verhuizen naar een nieuw verzorgingshuis in de Sieradenbuurt in Almere. Dat moet in 2014 gaan gebeuren, maar de start van de bouw heeft alweer vertraging opgelopen. Het zal dus wel wat later worden.

Herbestemming

En Patria? Het gebouw is verkocht aan een projectontwikkelaar, Zwanenburg Projecten BV uit Heerenveen. De nieuwe eigenaar van het pand wil de bestaande één- en tweekamerappartementen op de verdiepingen opknappen en geschikt maken voor zelfstandige bewoning. Hierdoor ontstaan maximaal 72 huurwoningen voor (door)starters. Het plan past binnen het huisvestingsbeleid van de gemeente. Een 'postzegelbestemmingsplan

een Indische achtergrond, past het beheer van de woningen niet meer in de missie van Patria. Het gebouw komt in de jaren daarna voornamelijk in het nieuws vanwege de jaarlijkse Pasar Malam. Tot 2013 althans. De normen voor bejaardenverzorging zijn weer veranderd en de samenstelling van de populatie ook. De huidige bewoners hebben vaak de Japanse bezetting van Indonesië en later de Indonesische onafhankelijkheid (Bersiap) meegemaakt en zijn niet zelden getraumatiseerd. Velen hebben een zwaardere vorm van verzorging nodig dan in Patria geboden kan worden. Besloten wordt

Met de klok mee:

- Ceintuurbaan (foto Jaap van Hassel)
- Patria anno 2014 (foto Jaap van Hassel)
- Ansichtkaart Joods Bejaardencentrum ca. 1980 (coll. HKB)

procedure' (ambtenarenjargon voor een klein bestemmingsplan of aanpassing daarvan) is nodig om deze plannen mogelijk te maken. De slinger in de Ceintuurbaan blijft ...

[1] Gooisch Nieuwsblad 24-11-1972